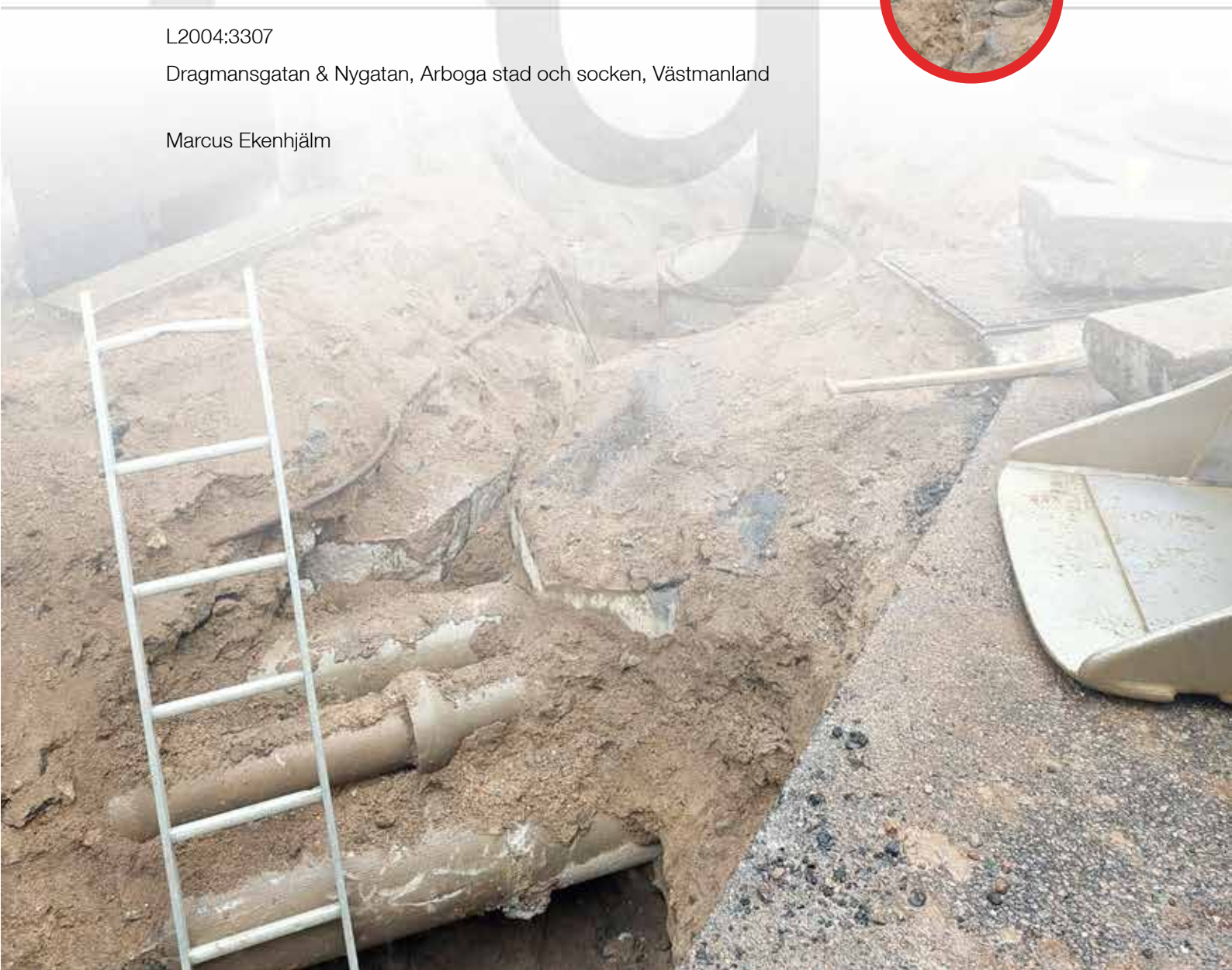

Tomt schakt i Dragmansgatan, Arboga

L2004:3307

Dragmansgatan & Nygatan, Arboga stad och socken, Västmanland

Marcus Ekenhjälm

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10
www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Översiktskarta över Sverige med Västmanlands län markerat i rött.

© 2025 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2025:43
Lst dnr 431-4597-2025

Författare	Marcus Ekenhjälm
Kvalitetsgranskning	Annica Ramström
Grafisk form	Mikael Johansson
Omslagsfoto	Schaktet i korsningen Dragmansgatan – Nygatan, fotat från nordväst in mot Dragmansgatan.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2025:43

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Tomt schakt i Dragmansgatan, Arboga

L2004:3307

Dragmansgatan & Nygatan, Arboga stad och socken, Västmanland

Marcus Ekenhjälm

Lst dnr 431-4597-2025

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattande inledning.....	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	5
Tidigare undersökningar	7
Syfte och målgrupper	7
Metod och genomförande.....	9
Resultat.....	9
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	9
Tekniska och administrativa uppgifter	10
Referenser	11
Litteratur	11
Arkivmaterial.....	11
Förteckning över figurer	11

SAMMANFATTANDE INLEDNING

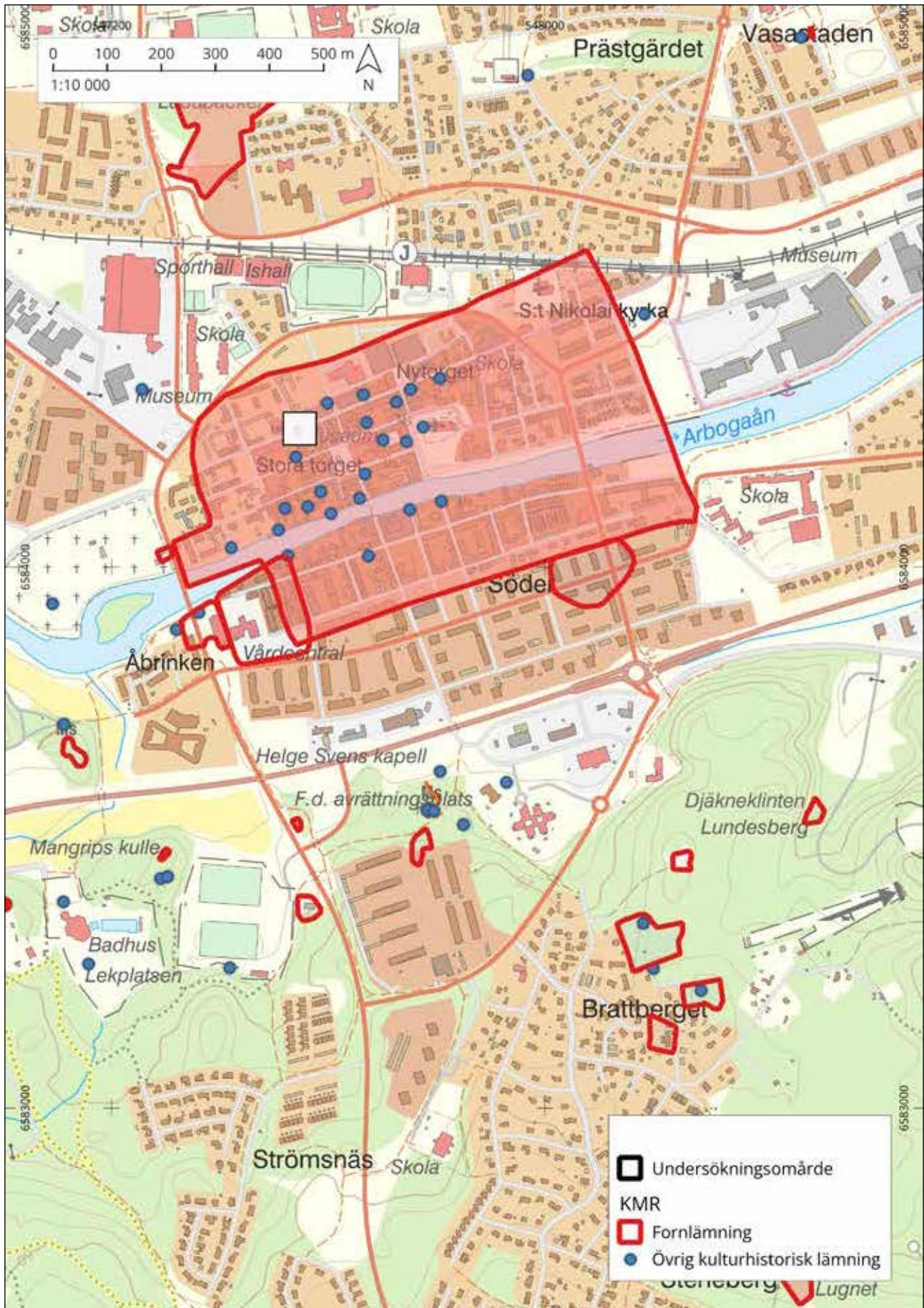
I samband med att markarbeten utfördes inom den västra delen av fornlämningen Arboga stadslager L2004:3307, medverkade Arkeologgruppen och övervakade schaktningsarbetet. Schaktning skedde i korsningen av Dragmansgatan och Nygatan. Schaktningsövervakningen genomfördes i augusti 2025, på beslut av Länsstyrelsen i Västmanland, betalningsansvaret bars av Arboga Vatten och Avlopp AB. Inga fornfynd eller äldre konstruktioner påträffades.

BAKGRUND OCH KULTURMILJÖ

Arboga har en av Sveriges bäst bevarade medeltida stadskärnor med Uppkyrkan (nuvarande Sankt Nicolai kyrka) som den äldsta, bevarade byggnaden. Kyrkan stod troligtvis färdig redan i början av 1200-talet. På 1280-talet lät Franciskanerorden anlägga ett kloster här. Namnet Arboga omnämns första gången år 1286 som Arbugae med betydelsen åbåge eller åkrök. De äldsta beläggen för Arboga som stadsbildning är från 1200-talets slut och stadens äldsta sigill härör från år 1330, vilket tyder på att det då fanns en fullt utvecklad stad. Under hela medeltiden såväl som i tidigmodern tid hade staden en viktig funktion som handels- och omlastningsplats för järnmalmstransporterna från Bergslagen till Stockholm (Nordström 2015).

Figur 1, föregående sida. Översiktskarta med undersökningsområdet markerat med svart cirkel. Skala 1:20 000 med infällning i skala 1:1 000 000.

Figur 2. Fornlämningssmiljön kring undersökningsområdet. Skala 1:5 000.

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

Strax intill det aktuella undersökningsområdet, i kvarteret Guldsmeden, gjordes år 1975 en undersökning fördelad på tre schakt. Det framkom senmedeltida lämningar i form av en tegelkällare, en brunn och upp till 0,8 meter tjocka kulturlager (SR 36 Gustafsson 1984).

I Nygatan, intill kvarteret Guldsmeden, har bottenlagret ¹⁴C-daterats till 1300-tal eller tidigt 1400-tal. Det som stämmer väl överens med tidigare dateringar av den tidigaste bebyggelsen längs Nygatan (se ovan; Strengbom 2017).

Öster om undersökningsområdet utfördes år 1980 en arkeologisk undersökning inför byggandet av ett nytt sparbankshus i kvarteret Barnhuset. Vid undersökningen kunde fyra bebyggelsefaser identifieras. Den äldsta bebyggelsen etablerades sannolikt under tidigt 1300-tal. Den yngsta bebyggelsefasen daterades till 1630-tal och framåt (Hed Jakobsson 2001).

Öster om undersökningsområdet ligger också kvarteret Harneskmakaren som år 1991 var föremål för en arkeologisk undersökning. Där har en äldsta bebyggelsefas daterats till cirka 1200–1350 e. Kr. Strax intill, i kvarteret Kling-smeden, har trä från en kavelbro dendrodaterats till 1280-talet (Anund 1995).

Sydväst om undersökningsområdet, i korsningen Nygatan och Räntmästargatan, medverkade Arkeologgruppen AB och övervakade schaktningsarbete i december 2024 i samband med markarbete. Inga arkeologiskt intressanta fynd eller anläggningar påträffades vid det tillfället (Strengbom 2025).

SYFTE OCH MÅLGRUPPER

Syftet med undersökningen är att med ett vetenskapligt sätt dokumentera fornlämningen. Målgrupper för undersökningen är Länsstyrelsen och Arboga vatten och avlopp AB.

Figur 3. Schaktplan Nygatan-Dragmansgatan. Skala 1:500.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Schaktning skedde i befintligt ledningsschakt med arkeologisk övervakning. Dokumentation, i form av fotografier och beskrivningar, utgick i huvudsak utifrån schaktväggarnas profiler. Inmätning skedde med handhållen GPS.

RESULTAT

Det grävda schaktet, N-S, beläget i korsningen av Dragmansgatan och Nygatan, uppmättes 12,5 × 3,8–5,2 meter stort. Schaktdjupet varierade mellan 1,5–3 meter, med den djupaste delen i norr medan schaktets södra del, in mot Dragmansgatan, grävdes ned till 1,5–2 meter djupt. I schaktets södra del framkom i schaktväggarnas västra och östra profil flera äldre rörledningar och nedgrävda kablar. Centralt placerat i schaktet fanns en större cementtrumma. I norra delen av schaktet som svängde österut i Nygatan framkom även där flera äldre rör. Det påträffades inga spår av kulturlager, äldre konstruktioner eller andra fynd, utan enbart påförd sand.

UTVÄRDERING AV RESULTATEN

I FÖRHÅLLANDE TILL UNDERSÖKNINGSPLANEN

Syftet med den arkeologiska schaktningsövervakningen var att undersöka, dokumentera och omhänderta fynd vid eventuella lämningar som berörs utav det aktuella markarbetet. Då inga fynd eller äldre konstruktioner observerades togs därmed, i enlighet med förfrågningsunderlag, inga prover. Inga övriga avvikelser gjordes från undersökningsplan, tidsplan eller budget.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Län	Västmanland
Kommun	Arboga
Landskap	Västmanland
Socken	Arboga
Fastighet	Dragmansgatan – Nygatan, Sturestaden 3:1
Lämningsnummer	L2004:3307
Lämningsstyp	Stadslager
Datering	–
Typ av undersökning	Schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2025-08-19
Länsstyrelsens diarienummer	431-4597-2025
Ärendenummer i Fornreg	202501656
Arkeologgruppens projektnummer	P25037
Projektledning	Erica Strengbom
Personal	Erica Strengbom
Undersökningstid	Augusti 2025
Undersökt yta	51 m ²
Inmätningsteknik	Handhållen GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Läge och koordinater	X 6584253 Y 547542 Ekonomiska kartan, Arboga. RAK 10G7a64
Höjdsystem	RH 2000
Arkiv	Arkivmaterialet är digitalt och förvaras tills vidare hos Arkeologgruppen.
Digitalt arkiv	Arkivmaterialet är digitalt och förvaras tills vidare hos Arkeologgruppen.
Fynd	Inga fynd påträffades.

REFERENSER

Litteratur

- Anund, J. 1995. *Medeltida bebyggelse och reglering i Arboga. En stadsarkeologisk undersökning i kvarteret Harneskmakaren 1991*. Riksantikvarieämbetet UV Uppsala, Rapport 1995:28. Uppsala.
- Hed Jacobsson, A. 2001. *Medeltid och efterreformatorisk tid i Arboga*. Riksantikvarieämbetets kunskapsavdelning PM 2001:6.
- Nordström, A. 2015. *Odling och bebyggelse i det tidigmoderna Arbogas utkant*. Arkeologiska uppdragsverksamheten rapport 2015:49.
- Strengbom, E. 2017. *Schakt i Nygatan, Arboga*. Arkeologgruppen rapport 2017:40.
- Strengbom, E. 2025. *Tomt schakt i Nygatan, Arboga. L2004:3307, Nygatan & Röntmästargatan, Arboga stad och socken, Västmanland*. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Arkeologgruppen AB rapport 2025:12.

Arkivmaterial

Stadsarkeologiskt register SR:36 Gustavsson, J-H 1984. RAÄ.UV

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER

Figur 1, föregående sida. Översiktskarta med undersökningsområdet markerat med svart cirkel. Skala 1:20 000 med infällning i skala 1:1 000 000.

Figur 2. Fornlämningsmiljön kring undersökningsområdet. Skala 1:5 000.

Figur 3. Schaktplan Nygatan-Dragsmansgatan. Skala 1:1 000. Infällning 1:10 000.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2025:43

